

Antoni Amaro

LA LLUNA

La Lluna des del rerefons dels temps i en diferents cultures ha simbolitzat el Arquetip de la Gran Mare.

L'ARQUETIP DE LA GRAN MARE

De l'Arquetip primordial emergeix la figura de la "Gran Mare" i per tant, la *imago* materna. Els elements positius i negatius s'ordenen de tal manera que es poden distingir tres configuracions de l'Arquetip Femení: la Bona, la Mala i la combinació d'ambdues. O sigui, la **Mare Bona**, que conté els elements positius femenins, la **Mare Terrible**, que conté els elements negatius femenins; i la **Gran Mare**, que conté elements positius i negatius i que fa possible la síntesi de les dues imatges. Les tres juntes formen un grup arquetípic cohesionat (1).

La Mare Bondadosa

La Mare, al nivell concret i, per extensió, la Mare Bona al nivell abstracte conté en si i protegeix, dóna a llum i alimenta. És ella també qui determina com, quan i on es formarà l'individu. Tradicionalment, la cria dels fills ha estat responsabilitat de la mare. D'això es desprèn aleshores, que durant els primers anys de la vida, la figura de la Mare predomina en el desenvolupament psicològic i biològic de l'individu.

Psicològicament parlant, la separació de la mare i de la filla (o el fill) és la batalla més difícil per a tots dos. La mare, d'una banda, després de tanta devoció i cura que li va proporcionar a la criatura, es veu obligada a deixar-la anar i alliberar-la. Aquesta, a la vegada, també es veu forçada a independitzar-se. Sense la cooperació mútua, aquesta evolució no es pot dur a terme harmònicament. Sempre que la mare busca el benestar de l'individu, és la Mare Bona. D'aquesta manera, s'entén com allò concret i allò abstracte es fonen fins a tal punt que vénen a representar la mateixa cosa. La dona és la Mare de la raça humana. Ella dóna i genera vida. Tanmateix, l'ésser humà depèn de la Terra i necessita del que

neix d'ella per poder sobreviure. A causa que la Terra és també font de vida se l'equipara a la dona o viceversa, en el seu aspecte positiu.

A mesura que l'ésser humà experimenta avenços culturals, la imatge de la Mare Bona també experimenta les transformacions. Aquests canvis, a diferència de les Deesses mitològiques, prenen un aspecte més espiritual. En altres paraules, fem un pas de la materialitat -font de vida biològica- a l'espiritualitat -font de vida psíquica. En termes espirituals, aleshores, la Mare Bona és Sofia, brollador de Saviesa que inspira i condueix a l'home al coneixement de la vida; en fi, és la Musa o Inspiració, que permet la transformació espiritual de l'home a través de la poesia, els somnis, la fantasia i les visions (2).

La Mare Terrible

La Mare Terrible és la contrapart negativa de la Mare Bona. Però, a diferència de la Mare Bona, les diverses manifestacions de la qual tenen correspondències concretes en el món extern, les variants de la Mare Terrible emanen del món intern de l'individu. En altres termes, la imatge de la Mare Bona emana d'un fet bàsic i visible de la relació humana entre la mare i el fill. La Mare Terrible sorgeix de l'angoixa, de la por i del terror que l'individu sent dins del seu ésser i davant del misteri d'allò incògnit i de la mort. Aquestes figures horripilants subratllen la dimensió fosca i abismal de la vida i de la psique humana, així com el món, la vida, la naturalesa i l'ànima van sentir les forces benèvols de la Mare Bona en forma d'alimentació, empara i calor. L'oposat passa amb la imatge de la Mare Terrible. Per això, l'individu veu i sent el perill i la destrucció que és capaç la Mare Terrible. Es manifesta en forma de mort, caos, conflicte, pena, dolor i sofriment. La guerra, la malaltia i la fam, sobretot, componen el seu batalló d'aliats (3).

El simbolisme de la Lluna

El Sol és sempre igual a si mateix, no canvia, no té «esdevenir». La Lluna, al contrari, creix i decreix, desapareix, la seva vida està subjecta a la llei universal de l'esdevenir, del naixement i de la mort. La Lluna, com l'home, té una «història» patètica, perquè la seva decrepitud, com la de l'home, desemboca en la mort. Durant tres nits no hi ha Lluna en el cel estrellat. Però a aquesta «mort» segueix un renaixement: la «Lluna Nova». Aquesta desaparició de la Lluna en la foscor, en la «mort», no és mai definitiva. Reneix de la seva pròpia substància en virtut del seu propi destí. Aquest *etern retorn* a les seves formes inicials, aquesta periodicitat sense fi fan de la Lluna l'astre per excel·lència dels ritmes de la vida. Per això no és d'estranyar que controli tots els plans còsmics subjectes a la llei de l'esdevenir cíclic: aigües, pluja, vegetació, fertilitat.

L'espiral, per exemple, el simbolisme lunar de la qual era ja conegut en època glacial, es refereix a les fases de la Lluna, però inclou a la vegada els trets eròtics derivats de l'analogia vulva - petxina, els aquàtics (Lluna = petxina) i els de la fertilitat (doble voluta, banyes, etc.). Una perla, portada com amulet per una dona, la vincula a les virtuts aquàtiques (petxina), lunars (petxina, símbol de la Lluna; creada pels raigs de Lluna, etc.), eròtics, genèsics i embriològics. Les «virtuts» de la Lluna no es descobreixen a força d'anàlisi, sinó per intuïció; la lluna *es revela* de manera cada vegada més completa. Les analogies que s'han anat creant en la consciència arcaica adquireixen ressonàncies en una sèrie de símbols; per exemple, la Lluna apareix i desapareix; l'ós desapareix i reapareix; el cargol treu i amaga les banyes; en virtut d'això, el cargol es converteix en el lloc de la teofania lunar, com en l'antiga religió mexicana, per exemple, en la que es representa al déu de la Lluna, *Tecciztecal*, ficat en una petxina de cargol (4)

No obstant això, la Lluna, pel sol fet de ser propietària de totes les coses vives i guia segura dels morts, «teixeix» tots els destins. No en va apareix en els mites com una immensa Aranya (imatge freqüent en un gran nombre de pobles). Perquè teixir no significa només predestinar (en el pla antropològic) i acoblar realitats diferents (en el pla cosmològic), sinó també *crear*, fer sortir de la mateixa substància, a la manera com l'aranya produeix de si mateixa la seva tela. No és la Lluna la creadora inescapable de les formes vives? Ara bé, com tot allò «teixit», les vides pertanyen a un conjunt: tenen un destí. Les *Moirai*, que filen el destí, són divinitats lunars. Homer (*Odissea*, VI, 197) les anomena «les Filadores», i una d'elles porta fins i tot el nom de *Klotho*, és a dir, «Filadora» (5).

Mitologia grega de la Lluna

Els mites de la Lluna són mites de Deesses en tota la seva diversitat. A diferència del principi masculí, que és únic, clar i directe, el principi lunar femení és múltiple, complex i canviant, com les fases canviantes de la Lluna. Els nombrosos mites de la Triple Deessa en la nostra tradició occidental descriuen el cicle lunar i les tres fases o edats d'allò femení. Des de les tres Parques que *teixeixen* la xarxa de la vida, les tres Gràcies i les tres Gorgues en el mite de Perseu, fins a les tres Maries en l'Antic Testament i les tres bruixes a Macbeth, la triplicitat es troba impregnada en la mitologia d'allò femení.

El cicle lunar, perpètuament canviant i no obstant això constant, ha servit per cristal·litzar al seu voltant un conjunt de mites molt característic, amb el que molts de vosaltres ja estareu familiaritzats. És molt freqüent que les deïtats lunars, que són habitualment femenines apareguin formant tríades, o amb tres aspectes que reflecteixen les tres fases diferents de la lluna: la Nova, la Plena i la Creixent. Si juguem amb les imatges que evocuen aquestes tres fases, podrem veure com la Lluna nova, la traïdora Lluna negra, estava associada amb la Mort, la Gestació, la Bruixeria, i amb la Deessa grega *Hécate*, que presidia els naixements i la màgia negra. Després del seu enfosquiment, apareix la Lluna creixent, delicada, virginal i prometedora, amb la seva aparença d'estar preparada per deixar-se fecundar per alguna cosa. Té la forma d'un bol, obert a allò que pugui penetrar-lo des de fora. La Lluna creixent es vinculava amb la Deessa verge *Core*, que va ser segrestada per *Hades*. La Lluna plena, en contrast, té cert aire de embarrasada; és rodona i sucosa, ufanosa i madura, i podria donar a llum en qualsevol moment. És la Lluna en el seu màxim poder, la cúspide del cicle lunar, i estava associada amb *Deméter* o *Perséfone*, la Deessa de la fertilitat, la Mare de totes les coses vivents. Després la Lluna comença a minvar, aprimant-se i enfosquint-se, fins que de sobte deixa de ser-hi. *Hécate*, la Vella Bruixa, recupera un cop més el poder; oculca en el món subterrani, ordeix els seus encanteris i va debanant el futur des de la foscor (6).

El viatge psicològic lunar

El viatge psicològic lunar té dues fases importants. La primera està relacionada amb aprendre a nodrir-nos a nosaltres mateixos emocionalment, i la segona amb la transformació emocional:

1. Caràcter elemental. El caràcter elemental femení és la Mare que conté, que protegeix, nodreix i dóna a llum (7). Psicològicament, la Lluna regeix el passat, la nostra infantesa, les nostres necessitats instintives bàsiques i els nostres hàbits. La Lluna descriu el que necessitem per sentir-nos segurs, nodrits i protegits. La Lluna descriu com experimentem la nostra mare, com som criats, cuidats i alimentats. I per descomptat, hi ha una connexió molt forta entre l'aliment i l'estat d'ànim. Hem d'aprendre a alimentar i criar la nostra pròpia Lluna. Només aleshores, podem estar prou satisfets per donar suport emocional als altres. El caràcter negatiu estaria representat per la Mare castradora (la mare no deixa que la filla (o el fill) sigui independent o el vol destruir emocionalment, com es reflecteix en el conte de Blancaneus)

2. Caràcter transformador. El que és transformat es transforma cap a la individualitat. La maduresa emocional i la retirada de les projeccions del món exterior suposen una transformació anímica. D'aquesta forma el caràcter transformador d'allò femení s'eleva del pla de la naturalesa al pla de l'esperit (8). El caràcter transformador es manifesta d'una manera positiva a través de la visió, la saviesa i la inspiració (la carta de l'Estrella en el Tarot) i d'una manera negativa a través de l'èxtasi i la bogeria dionisíaca (la carta de la Lluna en el Tarot). La transformació emocional (finalitat última del viatge lunar) es produeix quan l'Heroi s'introdueix en la Mare arquetípica i allà torna a néixer (*el primer naixement*, la iniciació per l'aigua). Si aguanta en aquest estat, paradoxalment matarà a la Mare i anirà a *l'Etern - femení*, és a dir, més enllà de la Mare, i allà experimentarà el naixement a la consciència del *Filius* o *Scintilla* que representa el primer resplendor del Si-Mateix, el fill aletargat que viu en les profunditats de l'inconscient, i que només pot emergir a través de la integració de l'arquetip de l'Ànima. Quan l'Ànima o l'Ánimus s'ha integrat en grau suficient l'heroi pot experimentar la *vivència total de vida*, que és la vivència espiritual d'allò femení.

Bibliografia consultada

- (1) Erich Neumann (2009) *La Gran Madre. Una fenomenología de las creaciones femeninas de lo inconsciente*, págs. 36-37. Madrid: Ed. Trotta
 - (2) Pàgina web: <http://jungmundoimaginal.blogspot.com.es/2013/05/la-gran-madre-como-arquetipo-en-erich.html>
 - (3) Erich Neumann (2009) *La Gran Madre. Una fenomenología de las creaciones femeninas de lo inconsciente*, pàgs. 153 i 155. Madrid: Ed. Trotta
 - (4) Mircea Eliade (2010) *Tratado de Historia de las Religiones*, pàgs. 150-153: México: Edicions Era
 - (5) Ibid. pàg. 174
 - (6) Liz Greene (1993) *Las Luminares*, págs. 22-23. Barcelona: Ed. Urano
 - (7) Erich Neumann (2009) *La Gran Madre. Una fenomenología de las creaciones femeninas de lo inconsciente*, pág. 127. Madrid: Ed. Trotta
 - (8) Ibid. págs. 211 i 283
-

Reconeixement – NoComercial (by-nc): Es permet la generació d' obres derivades sempre que no es faci un ús comercial. Tampoc es pot utilitzar l' obra original amb finalitats comercials.